

Forslag til støtteordning for kommuner i ulvesonen

Notat fra WWF Verdens Naturfond 27.1. 2017

WWF foreslår at det innføres en ordning med økonomisk støtte til kommuner i ulvesonen som har en familiegruppe med ulv på sitt areal. Støtten bør disponeres av kommunestyrene. En andel av støtten bør øremerkes til utvikling av lokalt næringsliv basert på bærekraftig og skånsom bruk av naturressurser, eksempelvis opplevelsesbasert turisme i skog.

Et stort flertall i befolkningen ser verdien av å ha ulv i Norge. Samtidig kan folk som lever i ulvesonen føle ulven som en belastning. Dette gjelder ikke nødvendigvis bare de som driver med husdyr på beite. WWF mener det er på tide at storsamfunnet anerkjenner folks opplevelse av at det ikke alltid er bare enkelt å leve med ulv, og at enkelte lokalsamfunn, som følge av Stortingets beslutninger, i en viss forstand bærer en ekstra omkostning på vegne av oss alle.

Internasjonal erfaring viser økende aksept

Det er et nasjonalt ansvar å ta vare på truede dyrearter slik som ulv. Det er derfor ikke urimelig at storsamfunnet utvikler ordninger som bedre kan fordele spesielle omkostninger ut over hele nasjonen. Et system for økonomisk støtte til kommuner i ulvesonen ville sikre at berørte lokalsamfunn fikk håndfaste fordeler som kunne veie opp for opplevde ulemper ved å leve med ulv. En slik ordning vil etter vår vurdering kunne virke både konfliktdepende og øke aksepten for ulv. Dette ville i så fall være en ordning som har paralleller andre steder i verden. Erfaring viser at aksepten lokalt øker når berørte lokalsamfunn får tydelige fordeler av å ha rike bestander av dyr i nærområdet.

Støttet av aktører med ulikt utgangspunkt

I den norske debatten har flere aktører med helt ulike utgangspunkt tidligere vist støtte til tankegangen om en støtteordning for berørte lokalsamfunn. Noen har også foreslått slike ordninger av en eller annen type. Det gjelder blant annet det offentlig oppnevnte Ulvesoneutvalget som la fram sin rapport i 2012. Dette er ikke en ny idé i norsk sammenheng. I forbindelse med flere vernevedtak de siste ti årene har det blitt innvilget næringsfond til berørte kommuner, eksempelvis da det store naturreservatet Trillemarka-Rollagsfjell ble vernet i 2008.

Lenger nede i notatet følger en gjennomgang av noen av innspillene ulike aktører har hatt i debatten.

Friske penger

Det er åpenbart at innretningen for et slikt støttesystem vil være avgjørende for hvor godt det ville virke. WWF mener støtten bør gå til kommuner med familiegrupper av ulv innenfor grensene, og at den bør fordeles forholdsmessig mellom kommunene i de tilfellene der samme familiegruppe lever i flere kommuner.

En slik ordning vil være avhengig av friske penger. I motsetning til eksisterende ordninger, vil dette ikke være en ordning som først og fremst sikter seg inn mot landbruksnæringen. Den statlige støtten til tiltak som forebygger rovdyrskader på husdyr må derfor opprettholdes.

Kommunal råderett, med en viss øremerking

Den økonomiske støtten bør disponeres av kommunene for å bedre livskvalitet og næringsmuligheter på en måte som kommer innbyggerne til gode.

WWF vil likevel ta til orde for en viss øremerking av deler av midlene. Denne ordningen bør etter vårt syn kunne fungere som en stimulans til å videreutvikle naturbasert reiseliv i skogområder. Utviklingen av naturbasert reiseliv i fjellområdene anskueliggjør et stort potensiale. Et mer variert naturbasert reiseliv, også i skogområder, ville bidra til at flere fikk øynene opp for de utrolig fine naturkvalitetene skogene våre har.

Ingen generell erstatning for tapte jaktinntekter

Fra grunneierinteresser er det foreslått å innføre økonomisk erstatning for tap av jaktrettigheter. WWF vil advare mot å innføre økonomisk erstatning til grunneiere for å kompensere tap av noe som det ikke er eiendomsrett til. En ordning med økonomisk støtte til kommunene ville likevel åpne for at kommuner kunne gjøre det mulig for grunneiere å fremme slike forslag lokalt.

Kort gjennomgang av tidligere innspill i debatten

Ulvesoneutvalget

I 2012 leverte et utvalg nedsatt av klima- og miljødepartementet [en rapport med evaluering av ulvesonen](#). Utvalget argumenterte for at kommuner som er vertskap for etablerte familiegrupper av ulv bør få en årlig kompensasjon. Utvalget anbefalte en kompensasjon i størrelsesorden 8-10 millioner kroner årlig per familiegruppe, og at summen fordeles forholdsmessig på de kommuner som har familiegruppas revir på sitt område. Utvalget foreslår at kommunestyret disponerer pengene, som eksempelvis skal kunne brukes til næringsfond, tjenestetilbud eller annet.

Her følger et utdrag fra rapporten, med utvalgets begrunnelse:

«Uavhengig av hvilke interesser man representerer er tilbakemeldingen fra kommunene innenfor dagens ulvesone at belastningen ved å tilhøre et «ulvereservat» er stor. Dette kommer også svært tydelig fram av de samstemmige tilbakemeldinger utvalget har fått fra ordførere og regionråd som befinner seg innenfor dagens ulvesone. Kommunene føler seg maktesløse ovenfor storsamfunnet og oppgaven de har blitt pålagt. Det fremheves at prinsippet om byrdefordeling i rovviltforvaltningen må gjennomføres, og da spesielt knyttet til forvaltningen av ulv.

Stortinget har besluttet at det skal være ulv i Norge. Likevel er det slik at etablerte ulverevir påvirker flere samfunnsområder negativt, fortrinnsvis i områdene med etablerte ulverevir. For mange oppleves det som om en liten del av befolkningen må ta hele byrden med at storsamfunnet ønsker å ha ulv i norsk natur. Utvalget merker seg at ulempene som knytter seg til forvaltningen av ulv oppleves langt større enn for de andre rovdyrene. De kommunene som til enhver tid er vertskap for etablerte familiegrupper og således bidrar til at Norge ivaretar sine forpliktelser knyttet til forvaltningen av ulv, bør derfor, etter utvalgets syn, gis en årlig kompensasjon.»

Generell støtte

Lignende tankegang har fått støtte fra blant andre [Utmarkskommunenes sammenslutning \(2014\)](#):

«Kompensasjon i form av fond o.l. til kommuner har i flere sammenhenger blitt foreslått og benyttet som et virkemiddel for oppfyllelse av statlig naturvernpolitikk. I NOU 2004:28 (naturmangfoldmeldingen) ble tanken om kommunale næringsfond ved etablering av verneområder luftet. Ideen har vært at næringsfond kan kompensere ulemper ved å stimulere til annen næringsvirksomhet i kommuner hvor vernevedtak vanskeliggjør den igangværende næringsvirksomhet. Selv om dette forslaget ikke er fulgt opp gjennom en lovfestet ordning, er det i forbindelse med flere vernevedtak de senere år blitt innvilget næringsfond til berørte kommuner: Vern av Trillemarka-Rollagsfjell i 2008, vern i Naustdal/Gjengedal i 2009, vern på Smøla i 2009 og vern av Vefsnavassdraget i 2009 er eksempler på at staten har innvilget næringsfond til kommunene i forbindelse med vernevedtak. Slike økonomiske kompensasjonsordninger bør vurderes når oppfyllelsen av nasjonale miljømål som innebærer at enkelte lokalsamfunn må bære særlige ulemper. Dette saksforholdet innebærer en skjev og kontroversiell byrdefordeling, og departementet bør derfor vurdere en slik ordning ulvesoneutvalget foreslår i denne saken.»

I media er tanken om en støtteordning i en eller annen form støttet av blant andre [Norges Naturvernforbund \(2017\)](#):

«Likevel opplever mange det som en stor belastning å bo i et område der ulven har fast tilhold, og frykten folk føler skal tas på alvor. Det er statens og samfunnets ansvar å finne løsninger og kompensasjon for dem som lever med ulv og konflikten tett på i sitt dagligliv.»

... [ordfører Terje Hoffstad i ulvekommunen Stor-Elvdal \(Ap\) \(2016\)](#):

«I ulvesonen må vi leve med ulv og ulempene som Ulvesoneutvalget verdsatte til 8–10 millioner. Jeg mener at Stortinget nå må sørge for at Ulvesoneutvalgets forslag til kompensasjon blir en del av rovdyrpolitikken.»

... og [stortingsrepresentant Gunnar Gundersen \(H, Hedmark\) \(2009\)](#):

«det er på tide å tenke nytt, så lenge det er stort flertall i Stortinget for at det skal være tre ulveynglinger i Norge. Et slikt tilbud vil være kjempeinteressant i mange kommuner.» (Referansen til tre ulveynglinger viser her til forrige ulveforlik i Stortinget.)

...foruten WWFs generalsekretær Nina Jensen, Østlendingen 21.1.2017:

«Ved siden av kunnskap om ulvens adferd og hvordan man lever med ulv i nærområdet, mener jeg vi må se på kompensasjons- og støtteordninger for dem som merker problemene på kroppen. Tiltak for å øke livskvaliteten. Finnes det andre ting som kan skape

arbeidsplasser, for eksempel rovdyrturisme eller andre landbruksaktiviteter, eller kan områder som lever med rovdyr få spesielle tilskudds- eller kompensasjonsordninger.»

Skogeiere vil ha erstatning

Et annet forslag til kompensasjonsordning har kommet fra skogeierinteresser som ønsker [erstatning for tapte jaktinntekter](#).

WWF vil advare mot å innføre økonomisk erstatning til grunneiere for å kompensere tap av noe som det ikke er eiendomsrett til. En ordning med kompensasjon til kommunene ville likevel åpne for at kommuner kunne gjøre det mulig for grunneiere å fremme slike forslag lokalt.